

pomoraca i trgovaca, pređa čuvenih Neretljana srednjega vijeka. Trgovačke veze s Grcima ponukle su ih da su po grčkom uzoru kovali vlastiti novac čije je lice imalo glavu boga trgovine, Hermesa, a naličje — što je vrlo značajno — jednu brzu lađu te grčkim slovima ime plemena u genitivu plurala: Daorson. Valjda su oni bili i gospodari otočja srednjega Jadrana.

Sa Daorsima imali su kao njihovi susjedi zajedničke granice na Primorju — barem ispočetka — na desnoj obali Neretve Autariati, a na lijevoj Plereji, koji su gospodarili na poluotoku Pelješcu i na Popovom polju. Jedno od najmoćnijih ilirskih plemena bijahu Ardijeji koji su se bili iza nemirne seobe napokon naselili okolo Boke Kotorske sve do Drilona, gdje su bili njihovi susjedi manja plemena kao Taulanti oko Drača i dalje na jugu Partini. Ardijejima uspjelo je osnovati prvu nacionalnu državu, ali ova nije bila dugog opstanka. Sva su plemena bila primitivno organizirana na temelju pojedinih župa ili čak obitelji. Partikularizam bijaše ilirskim plemenima prirodan, a pojačavala ga je orohidrografska konfiguracija zemlje koju su obitavali. Plemena na periferiji ratovala su obično s vanjskim neprijateljima, ona unutarnja među sobom, katkada čak župa protiv župe u jednom te istom plemenu i to često zbog jednog pašnjaka, jednog vrela; ona na primorju bavila su se u već historijsko doba najviše gusarenjem i pljačkanjem te su tako neizbježivi bili sukobi ranije s grčkim pomorcima, kasnije s rimskim trgovcima. Ova pocijepanost Ilira bila je uzrokom da nisu mogli organizirati jednu državnu zajednicu. Samo jedan put ih je teška zajednička nevolja složila u velikom ustanku protiv Rimljana 6—9 po Kr., ali tada je bilo već prekasno.

Oko god. 400 pr. Kr. uslijedila je sa sjeverozapada vrlo jaka invazija ratobornih Kelta, koji preplaviše čitav Balkan, dolazeći u zadnjim seobama čak do Male Azije. Za Ilire je ovaj keltski potres imao tu posljedicu, da su se neka plemena morala preseliti u drugo područje, druga su morala priznati Kelte za svoje gospodare, a treća opet morala su primiti samo sporadično nove doseljenike. Tako bijaše osobito na jugu, što se za kasnija vremena može naučno ustanoviti po imenima stanovništva i po nalazima u nekropolama.

Kelti bijahu i nosioci nove, t. zv. La-Tène kulture, čija je karakteristika predominantna uporaba željeza i sasvim dotjerana keramika, koja je već izrađena na lončarskom kolu. Na Ilire je nova civilizacija uplivala samo djelomično. U glavnom se narod konservativno držao svojih starih tradicija i vrlo kasno prihvatio prednosti željezne kulture.

Za svoja obitavališta Iliri su volili uzdignute položaje, po mogućnosti potpuno izolovane, koji su se dali uspješno braniti i sa kojih su mogli lako pregledati svoja polja u ravnici i odakle su imali dobre izglede na doline i na prolaze, odnosno